

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓ

Sebastià Serra i
Busquets

Antoni Vives
Reus

Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

TEMA

Divulgació de la memòria democràtica

Interessant iniciativa per recuperar i difondre la memòria democràtica. També ho és la iniciativa de la unitat didàctica sobre la repressió franquista a les Illes Balears impulsada pel GOIB, i disponible al seu web <https://www.caib.es/sites/memoria/ca/presentacio/>

Arrels democràtiques: un projecte de memòria democràtica

♦ Miquel Vidal Bosch *

Fa pocs anys va néixer al si de les Fundacions Darder-Mascaró (en col·laboració amb l'Ateneu de Comissions Obreres, finançat pel Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística del Consell de Mallorca, i a l'estela de l'històric portal

Fideus Republicanus) el projecte en línia Arrels democràtiques (arrelsdemocraticues.org), un espai dedicat a la recuperació de la memòria democràtica de la Contemporaneïtat de les Illes Balears i obert a la participació de tota mena de persones i col·lectius interessats en la recuperació i divulgació dels personatges, fets i debats més significatius de la nostra història.

El projecte es proposa la tasca de

recopilació de fonts d'informació escrites i orals, tant de caràcter primari com de recerca bibliogràfica. És per això que s'hi pot col·laborar a través de diversos espais de feina, com la recopilació de documentació escrita basada en premsa i manifestos, la participació en els projectes de fonts orals (en especial, en l'actualitat, del projecte d'entrevistes entorn de personalitats de l'anti-franquisme illenc) i, com a darrera novetat, la publicació de breus articles sobre tota classe de temàtiques i fets relacionats amb la història contemporània de les Illes Balears,

amb la finalitat de convertir Arrels democràtiques no només en un gran contenidor d'informació a l'abast de l'investigador i el públic general, sinó també en un espai de trobada i col·laboracions actives que pugui ser capaç de produir nova informació històrica.

A més, Arrels democràtiques ha construït, també molt recentment, la secció de Memorial, dedicada a la visibilització de les víctimes del franquisme que reben tribut en el Mur de la Memòria del cementiri de Palma. També s'encarrega de la redacció dels *Quaderns de Memòria*, un butlletí periòdic dedicat a temàtiques concretes, obert a la participació d'investigadors i historiadors i editat tant en línia com en paper.

* Doctorand en Història de la UIB

TEMA

Sociabilitat

La sociabilitat fa referència a la capacitat dels individus per relacionar-se i participar en interaccions socials. És una part fonamental de la nostra naturalesa humana i juga un paper important en la nostra vida social, emocional i psicològica, i que es concreta amb el moviment associatiu.

L'associacionisme a les Illes Balears (1976-2019)

♦ Rafel Puigserver Pou *

En les societats contemporànies desenvolupades i democràtiques, un dels elements claus és el seu moviment associatiu. Aquest fenomen ha estat estudiat pels darrers corrents historiogràfics, incorporant al sindicalisme i al moviment obrer, l'ecologisme, el movi-

ment veïnal, el feminisme, el pacifisme o les associacions culturals i d'oci.

Respecte de les Illes Balears, cal destacar l'obra *El moviment associatiu a les Illes Balears des de final del segle XIX fins a l'actualitat* (2001), coordinat per Sebastià Serra Busquets i Arnau Company Mates. Fa poc va tenir lloc la presentació del que es podria considerar l'actualització d'aquesta obra: *L'associacionisme a les Illes Balears* (1976-2019). El

treball ha estat dirigit pels doctors Antoni Marimon Riutort i Arnau Company Mates i coordinat per la doctoranda Marina Castillo Fuente-sal. El període estudiat s'emmarca en el que es coneix com a història del temps present, i arriba fins al 2019.

A l'obra s'hi poden trobar: dos estudis de memòria històrica (el de Miquel López Gual referit a Menorca i l'altre a Mallorca d'Elisabeth Ripoll Gil); una recerca sobre la reconversió de congregació femenina de les germanes dels SSCC de Pollença, per Pere Salas Vives; l'associacionisme feminista a Mallorca des de la transició fins a l'actualitat de Marina Castillo. Catalina Amer Ballester i Juan Josep

Matas Pastor tracten el moviment associatiu de la discapacitat des de 1983. També hi ha un estudi sobre l'escultisme, de Paula Nigorra Vaquer. Rosa Rodríguez Branchat fa la seva aportació sobre l'associacionisme cultural a Eivissa.

Elena Gil Sampol i Xavier Jiménez González són els autors de *Xarxa Cinema i Ciutat*, un exemple d'associacionisme cultural i model de gestió cooperativa a Palma. Nicolás J Moragues González ens parla del

moviment associatiu literari fins al 2019. També hi ha un estudi de l'associacionisme de la premsa en català a Mallorca i Menorca.

* Doctor en Humanitats i Ciències Socials i professor de secundària

TEMA

La defensa de la llengua pròpia

El canvi de cicle polític a Espanya, també a les Illes Balears, ha fet posar les espases en alt a diferents entitats i associacions culturals, també a sindicats docents, de què no dubtaran, si escau, de defensar la llengua catalana a les Illes Balears dels intents de menysvalorar-la.

La nostra llengua

♦ Josep M. Figueres *

Guillem Colom a la revista *Ofrena* publica el 1918 un bell escrit de qui manllevem el títol. Feia referència a la parla que tenim. Escriu: «No us estranyeu, doncs, que estimen aquesta llengua, amb amor intens, amb tendresa filial. L'estimem, no sols perquè fou gloriosa i noble perquè ens apareix formosa i escaient; l'estimem perquè és nostra, perquè és la vestidu-

ra amb què ha nascut el nostre ser». I afegeix: «No l'havem forjada capriciosament en so de rebel·lia o enlluernats per una falsa retòrica, ni la podem deixar sinó amb la nostra carn, perquè ella és carn i sant de l'ànima nostra».

Pocs anys després, el 1924 el missatge dels escriptors castellans de suport a la llengua catalana (Ortega, Azorin, C. Espina, Menéndez Pidal...) agraija que la conservéssim: «la glòria del seu idioma viuen perennes en l'admiració de tots nosaltres i que seran eternes mentre existeixi a Espanya el culte de l'amor

desinteressat a la bellesa».

En el món polític, cultural i docent, social en definitiva, darrera una preocupació plana com un núvol negre del qual no es pre-

veu cap arc de Sant Martí després. Semblen amenaces en els migrats àmbits que la llengua, com espècie amenaçada per la sequera, pot viure. I cal tenir-ho present. Miquel dels Sants Oliver va escriure, a *La Vanguardia*, en castellà, també mots singulars: «Acostumémonos a observar nuestros actos, incluso los más triviales y corrientes, con ojos de posteridad. Procuremos vernos como nos verá la historia algún día y pensemos que también nosotros elaboramos historia al advertirlo.» Ara ho podria fer en la versió en català. Era el 1906 arran el Congrés de la Llengua Catalana. Una llengua perviu quan hi ha molts actes dels seus parlants que la fan útil a l'Administració, mitjans de comunicació, ensenyament... no viu només d'elogis o desigs. Els petits actes la fan viva.

* Professor honorari de la Universitat Autònoma de Barcelona